

Aktivitetste

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKABER

AKTIVITETSTEMA – KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKABER

Dette hæfte handler om, hvordan I arbejder med aktivitetstemaet "Kultur, æstetik og fællesskaber".

I hæftet kan I læse om "Kultur, æstetik og fællesskabers" betydning for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. På baggrund af forskning er der udpeget fokusområder, som er væsentlige i dagtilbuddenes arbejde med at understøtte børns erfaringer med og forståelse af "Kultur, æstetik og fællesskaber". Fokusområderne er præsenteret i hæftet.

Når I tilrettelægger jeres indsats, skal I på baggrund af jeres viden om de enkelte børnegrupperes kompetenceprofil vælge et eller flere fokusområder inden for kultur, æstetik og fællesskaber, som I vurderer, er relevante for den konkrete børnegruppe.

Hæftet udpeger en række pædagogiske principper for arbejdet med "Kultur, æstetik og fællesskaber". Principperne skal være grundlæggende i jeres interaktion med børnene og for de fysiske rammer.

Derudover giver hæftet inspiration til forskellige typer af aktiviteter, I kan arbejde med, og et eksempel på, hvordan I kan koble arbejdet med aktivitetstemaet med læringstemaerne "Alsidig personlig udvikling", "Social udvikling", "Kommunikation og sprog" og "Science".

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKABER

Kultur er en kunstnerisk og skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden. Det pædagogiske personale skal derfor skabe et læringsmiljø, der formidler glæde ved æstetiske oplevelser og skabende praksis. Det pædagogiske personale må aktivt formidle kultur og støtte alle børn, uanset baggrund, kompetencer og forudgående erfaringer med kultur. Læringsmiljøet skal understøtte børn i at eksperimentere med, øve sig i og afprøve sig selv inden for en bred vifte af kunstarter og udtryk.

Læringsmiljøet skal sikre, at alle børn får erfaringer, der kan forankre værdier, og som kan fungere som rettesnor for at orientere sig og handle på en hensynsfuld, demokratisk og respektfuld måde. Dette understøtter forpligtende fællesskaber og sikrer sammenhæng til skole, lokalsamfund og en globaliseret verden.

KULTURELT INDTRYK OG UDTRYK

Æstetiske oplevelser giver på den ene side barnet mulighed for at dele, spejle sig i og fortolke egne og andres livserfaringer, tanker og drømme. Det sker i mødet med kunstarter som fx scenekunst, film, maleri, musik, sang og litteratur. På den anden side handler æstetiske oplevelser om, at barnet får mulighed for at deltage i en skabende og eksperimenterende praksis, båret af barnets lyst, kreativitet, improvisation og aktive deltagelse.

Nysgerrighed, sansning, leg og fantasi indgår i den æstetiske læreproces og kan skabe nye perspektiver og anskuelser, der kan blive til ny viden og ny læring. Derfor skal barnet understøttes i selv at skabe kulturelle udtryk i et læringsmiljø, der inddrager barnet i processen, værdsætter fordybelse og konstruktion samt barnets egne eksperimenterende udtryk.

Læringsmiljøet omfatter både dagtilbuddets rammer og lokale kulturtilbud og kunstneriske arrangementer.

KULTUR OG FÆLLESSKAB

Barnet skal opleve, at dets måde at forvalte tid og rum, leg, venskaber og konflikter på mødes med nysgerrighed og respekt. Samtidig skal det pædagogiske læringsmiljø være et demokratisk fællesskab, hvor alle børn kan deltage og opleve sig selv som en aktiv del af beslutningsprocesserne.

Deltagelse i fællesskaber handler om forståelse for egne og andres kulturelle baggrunde og traditioner. Det pædagogiske læringsmiljø skal bidrage til at udvikle barnets forståelse af egne værdier og respekten for andres.

Arbejdet med "Kultur, æstetik og fællesskaber" handler altså både om kultur forstået som æstetiske oplevelser, processer og aktiviteter og om kultur forstået som dannelse og relationer mellem mennesker. Det handler om kultur for børn, kultur med børn og kultur af børn.

Børns kultur skal være omdrejningspunktet for dagtilbuddenes arbejde med "Kultur, æstetik og fællesskaber", men de voksne har en vigtig rolle som formidlere og kulturbærere. Børns kultur kan beskrives som en lege- og deltagelseskultur. Den rummer det perspektiv på livet og det sæt af kulturelle udtryksformer og værdier, børn selv kommer til dagtilbuddene med, og som den pædagogiske praksis skal bidrage til at udvikle og berige.

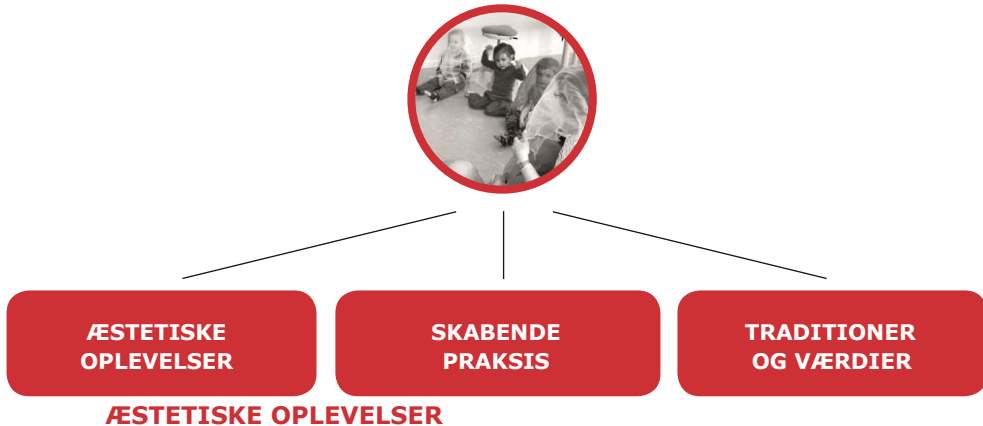
Forskningen viser, at arbejdet med "Kultur, æstetik og fællesskaber" kan understøtte børns kognitive, personlige og sociale udvikling. Børn skal have mulighed for at opleve kunst og kultur og for selv at være skabende i dagtilbuddet. Det giver dem mulighed for kropslige, sanselige og kognitive erfaringer, der understøtter både læring og dannelse.

Samtidig skal børn møde andres kulturelle udtryksformer og værdier og lære, at kulturelle baggrunde – fx sprog, vaner og levevilkår – kan være forskellige. Ved at tage udgangspunkt i mangfoldighed som en grundlæggende værdi er dagtilbuddet med til at udvikle børnenes identitet, tolerance og respekt for kulturelle forskelle.

Forskningen viser, at dagtilbuddenes arbejde med at udvide børns kulturelle erfaringsramme og dannelse rummer et potentiale med hensyn til at styrke alle børns forudsætninger for at klare sig godt i uddannelsessystemet. Det gælder i særlig grad for børn, som ikke bliver introduceret til forskellige kulturelle udtryksformer, værdier og genrer hjemmefra.

Der fokuseres på tre læringsområder, som dækker væsentlige dele af arbejdet med "Kultur, æstetik og fællesskaber".

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKABER

PEJLEMÆRKE FOR ÆSTETISKE OPLEVELSER:

Børnene oplever og får erfaringer med forskellige æstetiske udtryksformer, en bred vifte af genrer og forskellige digitale medier og platforme.

Fokusområdet "Æstetiske oplevelser" handler om, at børn skal opleve forskellige æstetiske udtryksformer – fx teaterforestillinger, litteratur, film, musik, billedkunst og byrum. De skal møde en bred vifte af genrer inden for de forskellige udtryksformer. Det kan være nyt/gammelt, populært/eksperimenterende, dansk/udenlandsk.

Børns kultur og interesser er udgangspunktet, men de æstetiske oplevelser skal også være med til at udvide den kulturelle erfaringsramme hos børnene. Børn skal desuden have oplevelser og erfaringer med forskellige digitale medier og medieplatforme. Det giver dem adgang både til varierede kulturelle oplevelser og aktiviteter og til den særlige kombination af oplevelse, selvstændig aktivitet og kommunikation, de digitale medier tilbyder. Ved at præsentere børnene for en bred vifte af kulturelle udtryksformer og genrer understøtter dagtilbuddene, at alle børn opnår en vis kulturel erfaringsramme. Det er med til at styrke forudsætningerne hos alle børn for at klare sig godt i uddannelsessystemet.

SKABENDE PRAKSIS

PEJLEMÆRKE FOR SKABENDE PRAKSIS:

Børnene afprøver forskellige æstetiske udtryksformer og får erfaringer med forskellige genrer, teknikker og redskaber.

Fokusområdet "Skabende praksis" handler om, at børn selv afprøver forskellige former for æstetiske udtryksformer. Det kan være musiske, kropslige fx at danse, at spille teater og materielle fx billedkunst, formgivning, konstruktion osv. Børn skal have mulighed for at få sanselige og kropslige erfaringer med forskellige kunstneriske genrer, teknikker og redskaber. Det er med til at styrke deres nysgerrighed, kreativitet og dannelse. Processen er omdrejningspunktet for den skabende praksis, og den legende tilgang er den bærende. Det skal være sjovt og give mening for børnene at skabe kulturelle udtryk.

TRADITIONER OG VÆRDIER

PEJLEMÆRKE FOR TRADITIONER OG VÆRDIER:

Børnene møder kulturel mangfoldighed og får erfaringer med og viden om egne og andres kulturelle værdier og traditioner.

Fokusområdet "Traditioner og værdier" handler om, at børn møder kulturel mangfoldighed. Det kan fx være med hensyn til mad, skikke, musik, sprog, levevis osv. Børnene skal have erfaringer med og viden om deres egne og andres traditioner og værdier. Når børn møder andre kulturelle udtryk, værdier og traditioner, kan de nemmere definere deres eget kulturelle ståsted og genkende egne kulturelle rødder og traditioner. Det er med til at udvikle deres forståelse af egne og andres værdier.

PÆDAGOGISKE PRINCIPPER

I KOMPAS er der fokus på at skabe et dynamisk samspil mellem barnet/ børnegruppen, det pædagogiske personale og det faglige indhold af jeres aktiviteter.

I "Den pædagogiske læreplan – GULDBORGSUND" beskrives de generelle pædagogiske principper for interaktionen mellem børn og voksne i et

dynamisk læringsmiljø. Ud over de generelle principper skal I have fokus på pædagogiske principper for interaktion og de fysiske rammer, særligt i forhold til arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier.

Det er vigtigt, at I drøfter med hinanden og får et fælles billede af, hvordan principperne skal præge jeres interaktion med børnene i de forskellige situationer i løbet af dagen: i jeres planlagte pædagogiske aktiviteter, i jeres daglige rutiner fx spisning, samling, når I tager overtøjet på for at gå tur, osv. og i den interaktion, der opstår spontant i hverdagen.

PRINCIPPER FOR INTERAKTION

Det er vigtigt, at I reflekterer over, hvordan I kan udfolde følgende principper for interaktionen med børnene i jeres arbejde med "Kultur, æstetik og fællesskaber".

PRINCIPPERNE HANDLER OM AT:

- Organisere aktiviteter og processer, der tager udgangspunkt i børnenes individuelle kulturelle udtryksformer og interesser
- Være engagerede i og bevidste om, at I er kulturbærere, rollemodeller og formidlere af kulturelle udtryksformer og værdier
- Tage udgangspunkt i og fremhæve kulturel mangfoldighed som noget positivt
- Anerkende børns leg som æstetiske, kulturelle og skabende processer
- Have fokus på, at det skal være sjovt og give mening for børnene at opleve og skabe kulturelle udtryk. Processen er omdrejningspunktet og vigtigere, end at børnene laver et 'smukt' eller 'rigtigt' produkt
- Understøtte en skabende, eksperimenterende og udforskende tilgang til aktiviteter i det daglige fx ved at bruge ting omvendt og 'tænke ud af boksen'.

PRINCIPPER FOR FYSISKE RAMMER

De fysiske rammer indenfor og udenfor har betydning for jeres arbejde med kulturelle udtryksformer og værdier. Det er vigtigt, at I reflekterer over, hvordan I kan udfolde følgende principper for de fysiske rammer i jeres arbejde med kulturelle udtryksformer og værdier.

PRINCIPPERNE HANDLER OM, AT:

- Der er mulighed for at indrette inspirerende og kreative læringsmiljøer med plads til fordybelse i forskellige aktivitetsrum eller aktivitetsområder,

fx en læsekrog, et sted med mulighed for at lytte til musik, et teaterhjørne, kreative værksteder/områder til billedkunst, områder med konstruktionslegetøj, steder med adgang til digitale medier mv.

- Det er nemt for børnene løbende at få adgang til materialer og redskaber. Materialerne er præsenteret, så de er attraktive for børnene, der på eget initiativ kan udtrykke sig kulturelt og være skabende sammen
- I dokumenterer synligt for børn og forældre, hvordan I arbejder med kulturelle udtryksformer og værdier. I kan fx lave udstillinger af børnenes kreative udfoldelser, tage billeder af børnenes måder at udtrykke sig på i hverdagen og i aktiviteter, arbejde med logbøger eller optage små koncerter.

EKSEMPLER PÅ AKTIVITETER

Aktivitetsforslagene nedenfor er rettet mod voksenarrangerede aktiviteter i smågrupper. I kan også lade jer inspirere af pejlemærker og principper for "Kultur, æstetik og fællesskaber", når I indgår i lege igangsat af børn.

- Planlagte og målrettede aktiviteter, hvor børnene møder forskellige kunstneriske udtryksformer som musik, litteratur, film, teater, arkitektur osv.
- Besøg på kulturinstitutioner, fx museer, biblioteker og teatre
- Besøg i dagtilbuddet af udøvende kunstnere, fx musikere, skuespillere, forfattere eller billedkunstnere
- Kulturelle aktiviteter, der er integreret i den daglige praksis. Det kan fx være at læse, fortælle historier eller lytte til musik i forbindelse med spisning eller andre daglige rutiner
- Oplevelser med forskellige kulturformer fx i form af højtider, madkultur, litteratur, sportskultur osv.
- Aktiviteter med udgangspunkt i mødet med andre kulturers sprog, madkultur, højtider, dans, musik mv.
- Daglige aktiviteter som børnene selv kan opsøge, baseret på motivation og engagement og muliggjort ved, at materialer, rekvisitter, instrumenter, konstruktionslegetøj eller lignende er tilgængelige

- Aktiviteter, hvor børnene har mulighed for at bruge digitale medier som fælles social aktivitet, fx ved at de filmer hinanden med en tablet.

EKSEMPEL PÅ PÆDAGOGISK FORLØB

Når I skal arbejde med "Kultur, æstetik og fællesskaber", skal I på baggrund af børnegruppens kompetenceprofil vælge læringsområder og læringsmål for temaerne "Alsidig personlig udvikling", "Social udvikling", "Kommunikation og sprog" og "Science".

I kan i hæftet om læringstemaer læse mere om, hvordan I griber det an.

Her følger et eksempel på læringsaktiviteter inden for "Kultur, æstetik og fællesskaber", hvor der er valgt læringsområder og læringsmål for de fire læringstemaer og to pejlemærker inden for "Kultur, æstetik og

fællesskaber", som det pædagogiske personale har vurderet er relevante for den konkrete børnegruppe. Eksemplet giver inspiration til strukturerede aktiviteter, I kan gennemføre i mindre grupper.

Vi planlægger under overskriften 'I musikken' et fem-ugers forløb for børnene, hvor vi gennemfører aktiviteter med fokus på æstetiske oplevelser og skabende praksis. Vi har primært fokus på pejlemærkerne:

Børnene oplever og får erfaringer med forskellige æstetiske udtryksformer, en bred vifte af genrer og forskellige digitale medier og platforme.

Børnene afprøver forskellige æstetiske udtryksformer og får erfaringer med forskellige genrer, teknikker og redskaber.

Vi oplever forskellige musikgenrer fx klassisk, hiphop, pop og musik med forskellige instrumenter. Vi formidler de forskellige musikgenrer og introducerer børnene til navne mv. på nogle af de forskellige instrumenter.

Med børnene i aldersgruppen 3 år-skolestart taler vi om, hvordan musikken lyder og hvilke stemninger, den vækker i os. Vi udtrykker os kreativt på baggrund af musikkens stemninger, fx ved at danse og bevæge os til den eller ved at skabe billeder eller figurer.

Med de 0-2-årige bevæger vi os til forskellig musik, og vi synger og leger sanglege.

Vi er i forældresamarbejdet særligt opmærksomme på at orientere forældrene om vores forløb fra start til afslutning. Vi sætter vores plan for forløbet og beskrivelse af de læringsmål, vi arbejder med, op et synligt sted. Vi supplerer løbende med fotos og beskrivelser af vores forskellige aktiviteter, så forældrene kan være med til at understøtte arbejdet med læringsmålene.

ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Fokusområde - Æstetiske oplevelser og skabende praksis

LÆRINGSOMRÅDE

Barnets kendskab til sig selv som person

LÆRINGSMÅL

0-2 år:

Barnet viser, at det genkender enkle følelser.

3 år-skolestart :

Barnet forstår egne følelser og kan benævne dem med ord.

AKTIVITETER

0-2 år:

Vi lytter til forskellig musik, og de voksne formidler musikens stemninger ved fx at fortælle, om musikken virker trist, glad, farlig osv.

3 år-skolestart :

Vi går til koncerter fx på biblioteket og/eller lytter til musik med forskellige stemninger og lader børnene fortælle om eller på anden måde udtrykke, hvilke stemninger musikken vækker i dem og hvorfor. Aktiviteterne giver børnene oplevelser med forskellige musikalske udtryk og genrer, og de understøtter børnenes genkendelse af og evne til at sætte ord på forskellige følelser.

Vi skal i interaktionen være særligt opmærksomme på at:

- Være interesserede i at lære hvert enkelt barn at kende som det særlige menneske, det er
- Være engagerede i og bevidste om, at vi er kulturbærere, rollemodeller og formidlere af kulturelle udtryksformer og værdier.

Vi skal i det fysiske læringsmiljø være særligt opmærksomme på, at:

- Der er mulighed for at indrette inspirerende og kreative læringsmiljøer med plads til fordybelse i forskellige aktivitetsrum eller aktivitetsområder.

SOCIAL UDVIKLING

Fokusområde - Æstetiske oplevelser og skabende praksis

LÆRINGSOMRÅDE

Sociale færdigheder og handlen

LÆRINGSMÅL

0-2 år:

Barnet øver sig i at indgå i sociale fællesskaber.

3 år- skolestart :

Barnet kan tage medansvar og har respekt for og accept af forskellighed.

AKTIVITETER

0-2 år:

Vi introducerer børnene til sanglege, som har fællesskab og opmærksomhed overfor hinanden som et vigtigt element. Vi gentager legene flere gange.

3 år-skolestart :

Vi laver simpelt sammenspil med børnene med instrumenter, fx bare med trommer, og leger med, hvordan det lyder, når man spiller sammen eller spiller i forskellig rækkefølge. Vi taler om, hvordan børnene kan samarbejde om at få forskellige lydbilleder eller rytmer frem.

Vi skal i interaktionen være særligt opmærksomme på at:

- Benævne og italesætte børnenes behov og sociale handlinger.

Vi skal i det fysiske læringsmiljø være særligt opmærksomme på, at:

- Rammerne understøtter, at vi kan veksle mellem forløb for både små og store børnefællesskaber.

KOMMUNIKATION OG SPROG

Fokusområde - Æstetiske oplevelser og skabende praksis

LÆRINGSOMRÅDE

Kommunikation og sprogbrug

LÆRINGSMÅL

0-2 år:

Barnet udforsker dagligdagsbegreber og -ord for genstande og nære personer.

3 år-skolestart :

Barnet begynder at anvende og forstå mere abstrakte ord om fx tid, følelser og rum fx bagved, indeni og tankeprocesser fx tænke, forestille sig.

AKTIVITETER

0-2 år:

Vi synger sange og leger sange. Vi inddrager forskellige fysiske genstande eller materialer, der understøtter indholdet af sangene. Det stimulerer bl.a. børnenes forståelse for og brug af forskellige ord og begreber.

3 år-skolestart :

Vi synger og lytter til forskellige sange og taler om, hvad sangene handler om. Børnene fortæller om de kreative udtryk, de har lavet til musikken, og hvad de udtrykker. Det understøtter bl.a. børnenes forståelse for og brug af abstrakte ord.

Vi skal i interaktionen være særligt opmærksomme på at:

- Planlægge og reflektere over det sproglige læringspotentiale i vores aktiviteter
- Forholde os løbende til, hvor det enkelte barn er i sin sproglige udvikling og både udfordre børnene og lade dem øve det, de kan
- Have fokus på, at det skal være sjovt og give mening for børnene at opleve og skabe kulturelle udtryk. Processen er omdrejningspunktet og vigtigere, end at børnene laver et 'smukt' eller 'rigtigt' produkt.

Vi skal i det fysiske læringsmiljø være særligt opmærksomme på, at:

- Dagtilbuddet er indrettet med små rum i rummene med mulighed for ro, fordybelse og/eller særlige aktiviteter, og hvor der er sprogunderstøttende materialer
- Vi dokumenterer synligt for børn og forældre, hvordan vi arbejder med kulturelle udtryksformer og værdier.

SCIENCE

Fokusområde - Æstetiske oplevelser og skabende praksis

LÆRINGSOMRÅDE

Mængder og tal

LÆRINGSMÅL

0-2 år:

Barnet udforsker og leger med brugen af tal.

3 år-skolestart :

Barnet eksperimenterer med at tælle objekter og forstår det totale antal.

AKTIVITETER

0-2 år:

Vi vælger sanglege, som indeholder tal, og hvor vi skal tælle. Det kan fx være 'En indi.., to indi.., tre indianere..', hvor vi illustrerer antallet ved at tælle på fingrene, indtil vi til sidst viser alle ti fingre. Eller det kan være 'En elefant kom marcherende..', hvor vi tæller, hvor mange af børnene, der er i 'elefantrækken'.

3 år-skolestart :

Vi lytter til, synger og digter evt. selv sange med matematiske remser, fx talrækken. Vi udnytter, at musikken kan være med til at støtte hukommelsen, når børn fx lærer talrækken. Vi præsenterer børnene for koblinger af tal og mængder ved at relatere til konkrete erfaringer. Det kan fx være ved at tale om, hvor mange instrumenter vi kan høre i sangene, hvor mange vi er med til at synge, hvor mange trommer vi har fremme, osv. Eller det kan være ved, at børnene skal illustrere de tal, der optræder i sangene, med det samme antal fysiske ting, fingre eller lignende.

Vi skal i interaktionen være særligt opmærksomme på at:

- Alle børn udfordres og opmuntres ift. deres eget udgangspunkt, så det udfordrer dem, men også så de mestrer udfordringen.

Vi skal i det fysiske læringsmiljø være særligt opmærksomme på, at:

- Mængder, tal, former, mønstre og naturfænomener er synlige, så man kan se, de har betydning
- Der er mulighed for at indrette inspirerende og kreative læringsmiljøer med plads til fordybelse i forskellige aktivitetsrum eller aktivitetsområder.

ALLE HÆFTER TIL KOMPAS

DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN - GULDBORGSUND

Aktivitetstemaer

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKABER

KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

NATUR OG UDELIV

Læringstemaer

ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

SOCIAL UDVIKLING

KOMMUNIKATION OG SPROG

SCIENCE

©2014 Socialstyrelsen

Fra august 2014 til juni 2016 deltog flere af Guldborgsund Kommunes dagtilbud i udviklingsprogrammet Fremtidens Dagtilbud. Socialstyrelsen udarbejdede nogle læreplanshæfter, der understøttede denne indsats. Indholdet i disse pjecer viderefører Center for Børn & Læring i dagtilbuddenes læreplansarbejde, med ønsket om at sikre:

KVALITET I DAGTILBUD

OMSORG FOR DET ENKELTE BARN

MÅL, REFLEKSION OG EVALUERING

PLANLAGTE AKTIVITETER

ANERKENDELSE OG RELATIONER

SAMSPIL I FÆLLESSKABER

GULDBORGSUND

KOMPAS

- DAGTILBUD DER BEVÆGER

GULDBORGSUND KOMMUNE
CENTER FOR BØRN & LÆRING
PARKVEJ 37
4800 NYKØBING FALSTER
TLF. 5473 1000
WWW.GULDBORGSUND.DK